

зниження якості або уповільнення її зростання, формування системи управління якістю в комплексі всіх її параметрів-спеціалізації функцій аналізу, планування та контролю, створення механізмів мотивування, диверсифікованості управлінської діяльності за критеріями якості. Дослідження триває, у подальших публікаціях спробуємо надати відповіді на ці питання.

Список використаних джерел

1. Ляшенко О. Якість освіти як чинник розвитку української школи. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2012. Вип. 4. С. 225-229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpudpu_2012_4_31
2. Програма «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
3. Системи якості в освіті / За заг. ред. Ю. П. Адлера. Київ, 2000. 56 с.
4. Талізін М. Проблеми якості освіти. Київ: Наукова думка, 2006. 112 с.
5. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
6. Яхнін Я. Сучасні підходи до якості освіти. Київ: Наук. думка, 2006. 143 с.

І.В. Руденко, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАУРОЧНОЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ У МЕДІАПРОСТОРИ

Internet-платформи широко використовуються у дистанційному навчанні та вихованні. Застосування цифрових комунікаційних засобів інформації в активних формах спілкування охоплює масовість аудиторії та можливість впливу на емоції та мотиви завдяки інтерактивній частині media. Комунікативно-художня спрямованість завдань сприяє самостійній роботі у media-просторі підліткам-новачкам, а образотворче мистецтво впливає на особистість підлітків як арт-терапія в умовах воєнних дій та карантинних обмежень.

Ключові слова: арт-терапія, online-заняття, самостійна робота підлітків, цифрові комунікаційні засоби.

Зміна характеру взаємодії учасників навчального процесу в умовах воєнного стану та карантинних обмежень обумовлюють дистанційний навчально-виховний процес.

Використання цифрових комунікаційних засобів інформації в активних формах спілкування забезпечує масовість аудиторії та можливість впливу на емоції та мотиви завдяки інтерактивній частині media. Це уможливорює зворотний зв'язок між запитаннями до учасників процесу та їх відповідями. Надає їм можливість відчувати, що їх чують. З іншої сторони цей процес

сповільнений та потребує чіткого керівництва щодо надання їм почергового вислову своєї думки, відповідно обговорюваної теми. Викладач стає фасилітатором, який направляє та допомагає утримувати двохсторонній зв'язок між учасниками навчально-виховного процесу.

Media-простір уможлиблює використання нестандартного підходу до проведення заняття у віртуальній позаурочній образотворчій діяльності підлітків. Доречна імпровізація, яка дозволяє не дотримуватися чітких етапів навчально-виховного процесу, методів, різноманітних видів роботи. Окрім того, вона обумовлена потужним засобом арт-терапії – образотворчим мистецтвом, що сприяє корекції підліткової психіки (пізнавальної, поведінкової, емоційно-особистісної сфери). За дослідженням Н. Токаревої та А. Шамне, підлітки усвідомлюють соціальну значимість власної участі в реалізації різних видів діяльності, вступають у нові взаємовідносини між собою, оскільки кожна така діяльність виконується колективно, а її результати по-справжньому оцінюються знову-таки у колективі. Сфера пізнавальних інтересів підлітків набуває ознак пізнавальної самодіяльності – самостійного пошуку та набуття знань, формування корисних умінь, навичок, компетентностей. Всі ці новоутворення призводять до виникнення у підлітків саморефлексії на власну поведінку всередині різних колективних взаємин, вміння оцінювати свою поведінку і своє «я» за певними критеріями [2, с. 205–212].

Якісні зміни у підлітковому віці, супроводжуються появою у них власних ціннісних уявлень на тлі значних суб'єктивних труднощів різного порядку та виникненням об'єктивних труднощів у їх вихованні. На думку І. Беха, становлення ціннісних уявлень на основі морально-духовних утворень підлітків набувають статусу особистісної цінності суб'єкта, а мета виховного впливу емоційної інформації «полягає у створенні таких умов, за яких певна, майже індіферентна суспільна цінність зачепила б вихованця «за живе» [1, с. 15].

Отже, віртуальна позаурочна образотворча діяльність – складова частина у дистанційному навчально-виховного процесі, одна із форм

організації розширення, поглиблення знань та удосконалення практичних умінь й навичок підлітків з образотворчого мистецтва, цікавого забезпечення їхнього вільного часу. Самосвідомість, саморефлексія у підлітковому віці і є основою для виховної роботи в цей відповідальний період становлення особистості підлітка.

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей організації віртуальної позаурочної образотворчої діяльності підлітків, віртуальної художньої комунікації та арт-терапевтичних можливостей образотворчого мистецтва.

Поставлена мета вимагає виконання певних завдань: окреслити умови організації віртуальної позакласної образотворчої діяльності підлітків, з'ясувати місце художньої комунікації під час проведення online-занять, арт-терапевтичні можливості завдань з образотворчого мистецтва.

Організація позаурочної образотворчої діяльності підлітків у media-просторі також, як і у реальному часі, має задовольняти їхні інтереси до образотворчого мистецтва і запити на розвиток індивідуальних творчих здібностей і нахилів до нього. Оскільки будь-яка позаурочна виховна робота будується на принципах добровільної участі підлітків, то потрібно їх заінтригувати ідеєю, яка заохотить до участі у гуртковій роботі.

Отже, одна з умов її організації залежить від ідеї, яка буде провідною упродовж всього навчально-виховного процесу дистанційного навчання (пропозиції ідеї, її колегіальне обговорення з підлітками та корекція). Наскрізна ідея віртуальної позаурочної образотворчої діяльності криється у мистецьких проектах, які передбачають як колективну, так і індивідуальну творчість, що відповідає особливостям підліткового віку. Мистецькі проекти сприяють створенню одноосібних презентацій з публічною доповіддю або відеороликів з коментарем, влаштування мікрогрупами media-виставок як мистецьких творів, так і власних (індивідуальних, тематичних), віртуального дослідження мистецьких творів та творчістю певного митця, media-альбому з цікавими незвичайними фактами з творчого життя певного митця, media-колекції мистецьких артефактів, випуску віртуальних каталогів, брошур з принтами

власних робіт, організація media-конкурсів із залученням однокласників, друзів, батьків; репортажам з місця подій з фотофіксацією (весняні етюди, цікавинки із життя тварин та птахів) тощо.

Наступною умовою організації віртуальної позаурочної образотворчої діяльності підлітків є використання цифрових комунікаційних засобів інформації. Найпопулярніші навчальні *Internet*-платформи включають Class Room, Meet, Zoom, Instagram, міжплатформу Telegram. Постає вибір media: *Internet*-платформи з наданням посилання на неї, планування годин та днів проведення, індивідуальної консультації, узгоджені з підлітками, створення групи на Messenger *Viber* чи міжплатформі Telegram, а також індивідуальне спілкування на цих же media завдяки дзвінку чи *SMS*, мати зв'язок по *e-mail*.

Для забезпечення художньої комунікації організуємо online-заняття комунікативної спрямованості (заняття-публічної доповіді, заняття-обговорення, заняття-репортажі, заняття-експеримент, заняття-дослідження), де вони матимуть змогу спробувати себе у ролі доповідача, експерта, дослідника, репортера, зможуть прийняти участь у диспуті чи полеміці. Підготовка доповідей сприяє розвитку комунікативних умінь, навичок самостійної роботи, мислення, пробудженню інтересу та захоплююче порівняння поглядів. Актуальне художньо-практичне завдання зі створення маски за мотивами масок середньовіччя, дозволить відволіктись від проблем пандемії, які полонили світ в усі часи. Також інтерес підлітків можуть викликати організація віртуальних тематичних вечорів «У майстерні митця (віртуальна зустріч у вигляді фрагменту документального чи художнього фільму)», «Мистецька бесіда «Таємниці картин художників, що надихали режисерів». Наприклад, картина Пітера Брейгеля Старшого «Шлях на Голгофу (Хресний шлях Христа), 1564 рік» та однойменний фільм знятий за мистецтвознавчою книжкою Майкла Гібсона «Вітряк і хрест» польським артхаусним режисером Лехом Маєвським.

Наступний приклад, документальний фільм «Марина Абрамович: в присутності художника». У фільмі йдеться мова про актуальний вид мистецтва – *performance*, свого роду гра, яка сприяє вираженню самотності.

Запропоновані завдання та підготовка мистецьких заходів відволікатимуть підлітків від тривоги, поганого настрою, занурюватимуть у цікавий світ мистецтва, його історію, можливість порівнювати події минулих часів із сьогоденними реаліями. Вони базуються на постулаті «Навчаючи когось, навчаєшся сам».

Отже, головною умовою організації віртуальної позаурочної діяльності підлітків стає організація стосунків на рівні творчої співдружності та співробітництва вихованців та педагогів. Виокремлено умови організації віртуальної позакласної образотворчої діяльності підлітків: створення духовно-пізнавального середовища як наскрізного стержня для всіх online-занять або online-мистецьких заходів; використання цифрових комунікаційних засобів інформації та навчальних *Internet*-платформ у Media-просторі; забезпечення художньої комунікації завдяки online-заняттям комунікативної спрямованості; пропонування різноманітних завдань з арт-терапевтичним ефектом: дослідницьких, експериментальних, пошукових, інтегративних, евристичних.

Образотворче мистецтво виступає арт-терапевтичним засобом з корекції психоемоційного стану підлітків під час воєнного положення в Україні та пандемії. Подальшого дослідження потребує віртуальна художня комунікація підлітків.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. *Навчально-методичний посібник*. У 2-х кн. Кн. 1. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
2. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: *навчальний посібник* [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017. 548 с. URL: http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/4347/1/Tokareva_V%d1%96k_ped_psihol.pdf

Ю.О. Свистунова, м. Київ

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХО-СОЦІАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Визначені актуальні проблеми психологічної допомоги населенню в умовах соціальних потрясінь, категорії осіб, що потребують допомоги, стратегію психо-соціального відновлення особистості; проаналізовані переваги застосування методології арт-терапії.

Ключові слова: арт-терапія, підлітки, психо-соціальне відновлення особистості,